

MONIKULTTUURISUUSTAITOJEN SUUNNITELMA

Pyhtään kunnan esi- ja perusopetus

Hyvinvointilautakunta 20.2.2018

Sisällys

1	ARVOPOHJA	3
2	OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN	4
2.1	Valmistava opetus.....	4
2.2	Suomi toisena kielenä -opetus/ruotsi toisena kielenä -opetus.....	5
2.3	Oman äidinkielen opetus	6
2.4	Uskonnon opetus	6
2.5	Tuettu opetus.....	7
2.6	Arviointi.....	7
2.7	Koulunkäynninohjaajat	7
2.8	Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen opettajien kokouskäytännöt ja vastuut.....	7
2.9	Yhteistyö.....	8
2.10	Tulkkipöytäkirjat	8
2.11	Oppilashuolto	8
2.12	Kouluterveydenhoito	9
2.13	Kouluruokailu	9
2.14	Koulukuljetus.....	9
2.15	Informointi ja koulutus	9
3	OPPILAAN JA PERHEEN VASTAANOTTO	10
3.1	Tapaaminen eri kieli- ja kulttuuritaustaisen oppilaan ja vanhempien kanssa	10
4	SUVAITSEVAISUUDEN JA HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN KEHITTÄMINEN, ERI KIELTEN JA KULTTUURITUNTEMUKSEN LISÄÄMINEN JA KULTTUURIVÄHEMMISTÖJEN JA VALTAKULTTUURIN YHTEYKSIEN EDISTÄMINEN	10
5	ERI KIELI- JA KULTTUURITAUSTAISTEN OPPILAIDEN MONIKULTTUURISEN IDENTITEETIN KEHITTÄMINEN	11
6	ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPPIMISMAHDOLLISUUKSIEN EDISTÄMINEN.....	11
7	MONIKULTTUURISEN KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN	12
8	MONIKULTTUURISUUSUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	13
9	LÄHDELUETTELO	13

1 ARVOPOHJA

Suunnitelman arvopohjan muodostavat yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja kulttuurinen monimuotoisuus. Nämä arvot on kirjattu Suomen perustuslakiin 6 S, yhdenvertaisuuslakiin 2014 ja perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 perusteisiin.

Perustuslaki

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehtoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

Yhdenvertaisuuslaki

Tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutumista ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa. Laki velvoittaa kaikkia viranomaisia; viranomaisten on laadittava yhdenvertaisuussuunnitelma. Laissa kiellettyjä syrjintäperusteita ovat ikä, etninen tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, vammaisuus, sukupuolinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy. On tärkeää tunnistaa syrjintä, suunnitella toimenpiteitä syrjinnän poistamiseksi ja seurata toimenpiteiden toteutumista.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä.

Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärrystä. Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa.

Perusopetuksen on tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä.

2 OPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Pyhtäällä toteutamme lähikouluperiaatetta myös monikulttuuristen maahanmuuttajataustaisten lasten osalta. Valmistavan opetusryhmän puuttuessa myös vasta maahan tulleet oppilaat integroidaan lähikoulunsa sopivimpaan opetusryhmään. S2opetusryhmän sijaintikoulu voi myös vaikuttaa oppilaan opiskelupaikkaan. Erityisopettaja arvioi yhdessä oppilasta opettavan opettajan kanssa oppilaan kielitaidon ja he päättävät yhdessä, tarvittaessa oppilashuoltotyöryhmän tukemana, oppilaan opetusryhmän.

Koska Pyhtää on kaksikielinen kunta, vaikka ruotsinkielisen väestön osuus on pieni, tulee erityisen tarkkaan harkita huoltajien ja asiantuntijoiden kanssa monikulttuurisuustausitaisen oppilaan aloittaminen ruotsinkielisessä alakoulussa. Tarvittaessa toimitaan yhteistyössä Kotka Svenska Samskolan kanssa, koska oppilaat jatkavat yläkoulua siellä.

Monikulttuuristen oppilaiden opetusjärjestelyt kunnan tasolla hoitaa opetus - ja nuorisosaasto ja koulun tasolla koulun rehtori/koulunjohtaja. Opetustoimessa toimii nimetty monikulttuurisuuskoordinaattori. Hän on yhteyshenkilö ja konsultoiva opettaja kieli- ja kulttuuriryhmien opetukseen liittyvissä käytännön asioissa. Pyhtään kunnan monikulttuurisuuskoordinaattori opetusasioissa on Minna Lappalainen.

2.1 Valmistava opetus

Pyhtäällä ei tällä hetkellä anneta valmistavaa opetusta eikä valmistavaa esiopetusta. Mikäli valmistavaa opetusta tarvitsevien oppilaiden määrä kunnassa kasvaa viiteen tai enemmän, pyritään perustamaan valmistavan opetuksen ryhmä. Tällaisen ryhmän muodostamisesta päättää rehtori.

Mikäli valmistavan opetuksen ryhmä muodostetaan, on se tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden kielitaito ei riitä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Yleensä he ovat vasta maahantulleita 6-16-vuotiaita, joten valmistavan opetuksen opettajan on eriytettävä opetustaan oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Valmistavan opetuksen aikana oppilaat pyritään integroimaan perusopetuksen ryhmiin, lähinnä ikätasoaan vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opintoihin. Tavallisesti integrointi aloitetaan taito- ja taideaineissa tai niissä aineissa, joissa oppilaalla on vahva tietopohja. Integroinnin pohjana toimii oppilaan oppimissuunnitelma, joka tehdään valmistavan opetuksen alkaessa. Valmistavaan opetukseen ottamispäivä on oppilaan koulun aloittamispäivä ja sinne otetaan pääsääntöisesti täyden lukuvuoden ajaksi. Oppilas voi siirtyä perusopetukseen syys- tai kevätlukukauden alkaessa. Tarvittaessa valmistavan opetuksen päätöstä voidaan jatkaa. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

2.2 Suomi toisena kielenä -opetus/ruotsi toisena kielenä -opetus

Erityisenä painopistealueena on suomen/ruotsi kielen oppiminen. Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta annetaan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen kuuluvana ja itsenäisenä oppimääränä, joka tavoitteiltaan ja sisällöltään eroaa suomi/ruotsi äidinkielenä oppimäärästä.

Suomea/ruotsia toisena kielenä opetetaan niille oppilaille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi eikä saame ja joiden suomen/ruotsin kielen taito ei ole äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen, sanasto ja rakenteet). Kyseessä ei ole valinnainen aine, vaan päätöksen oppilaan oppimäärästä tekee koulu oppilaan kielitaidon arvioituaan.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus vastaa viikkotunneiltaan suomi äidinkielenä -opetusta. Opetuksen lähtökohtana ei ole luokkaste vaan oppilaan kielitaito.

Oppilas voi opiskella suomea/ruotsia toisena kielenä erillisessä S2/R2-ryhmässä. S2/R2ryhmät pyritään muodostamaan kielitaitotasojen mukaisesti. Myös oppilaan ikä otetaan huomioon. Opetettaessa suomea/ruotsia eriytetysti äidinkielen tunneilla on tarvetta koulunkäynninohjaajalle/samanaikaisopettajalle. Kun S2/R2 -opetusta tarvitsevien määrä kasvaa merkittävästi, perustetaan erillinen S2/R2 -opetusryhmä.

Oppilas voi opiskella suomea/ruotsia myös osittain S2/R2-opetuksessa ja osittain eriytetysti suomi/ruotsi äidinkielenä -opetuksessa. Suomi/ruotsi äidinkielenä -tunneilla oppilasta opetetaan ja arvioidaan S2-oppimäärän mukaisesti. Oppilas voi myös opiskella suomea äidinkielenä opiskelevien ryhmässä että erillisessä S2/R2-ryhmässä. Tällöin oppiaineen yhteistuntimäärä voi siis olla suurempi kuin oppiaineen viikkotuntimäärä.

S2/R2-opettajan tulee sopia yhdessä luokanopettajan tai äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan sekä erityisopettajan kanssa, mitkä opetussuunnitelman sisällöt käsitellään erillisillä S2/R2-tunneilla, mitkä eriyttäen luokan yhteisillä äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla. Tällöin myös arviointi tehdään yhdessä.

Kaikki lapsen opettajat sekä ala- että yläkoulussa ovat vastuussa hänen suomen/ruotsin kielen opetuksestaan, ei ainoastaan S2/R2-opettaja.

Pyhtäällä noudatetaan valtakunnallista S2/R2-opetussuunnitelmaa. Tarvittaessa Pyhtään kunnan omaa opetussuunnitelmaa.

Opetussuunnitelmaan on kirjattu ohjeet tavoitteista, työtavoista, opetusjärjestelyiden periaatteista ja arvioinnin perusteista.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan suomi/ruotsi toisena kielenä opetuksen keskeinen tavoite on, että oppilas saavuttaa perusopetuksen loppuun mennessä mahdollisimman hyvän suomen/ruotsin kielen taidon kaikilla kielen osa-alueilla, pystyy opiskelemaan täysipainoisesti kaikkia perusopetuksen oppiaineita ja että hänen on mahdollista jatkaa opintojaan perusopetuksen jälkeen. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

2.3 Oman äidinkielen opetus

Pyhtäällä järjestetään tarvittaessa oman äidinkielenopetusta venäjän kielessä yhden viikkotunnin verran. Aina, kun tietyn kieliryhmän oppilasmäärä kasvaa, harkitaan oman äidinkielen opetusta. Tällöin tutkitaan yhteistyömahdollisuudet Kotkan kanssa, varsinkin harvinaisempien kielten osalta.

Opetushallituksen suosittelema oman äidinkielen opetuksen ryhmän minimikoko on neljä oppilasta, ja sitä voidaan antaa opetushallituksen erillisen avustuksen turvin 1 - 2,5 viikkotuntia. Opetusta voi antaa kouluajan ulkopuolella, ja se voidaan järjestää jossakin toisessa koulussa.

Vaikka oppilas ei saisikaan oman äidinkielen opetusta, hankitaan koululle tarvittaessa oppilaan oman äidinkielen hallinnan edistämiseksi tarpeellista materiaalia.

Vanhemmat anovat oman äidinkielen opetusta joko vapaamuotoisella hakemuksella tai netissä olevalla kaavakkeella.

2.4 Uskonnon opetus

Pyhtäällä uskonnon opetus järjestetään pääsääntöisesti evankelis-luterilaisen uskonnon opetuksena. Uuden lainsäädännön mukaan kaiken tunnilla tapahtuvan opetuksen tulee olla pedagogisesti perusteltua ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnukseton. Koulu voi edelleen järjestää uskonnollisia tilaisuuksia kuten päivänavauksia. Perustuslain mukaan ketään ei voi velvoittaa osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Suomalaisia juhlatraditioita ei lueta uskonnon harjoittamiseen. Muuhun kuin evankelis-luterilaiseen uskontokuntaan kuuluvan oppilaan huoltajilta kysytään erikseen oppilaan osallistumisesta jumalanpalveluksiin, uskonnollisiin päivänavauksiin tai muihin uskonnollisiin tilaisuuksiin.

Ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluville järjestetään toistaiseksi omaa uskonnon opetusta Huutjärven koululla. Minimiryhmäkoko muun uskonnon kuin evankelis-luterilaisen uskonnon opetukseen on kolme oppilasta kaikista Pyhtään kunnan oppilaista. Oppilaan huoltajien tulee pyytää oman uskonnon opetusta kirjallisesti (lomake netissä). Opetuksen järjestämispaikka määräytyy sen mukaan, missä koulussa suurin osa ko. opetukseen osallistuvista oppilaista opiskelee.

Oppilas, joka kuuluu sellaiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan, jonka oman uskonnon opetusta ei järjestetä, voi osallistua elämäkatsomustiedon opetukseen huoltajan pyynnöstä. Perusopetusasetuksen 20.11.1998/852 5§ mukaan oppilaalle, joka ei osallistu uskontotunneille tai elämäkatsomustunneille, järjestetään vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

Jos oppilaan uskontoa ei opeteta koulun toimesta ja oppilas osallistuu muuhun kuin koulun järjestämään oman uskontonsa opetukseen tai jolla voidaan katsoa perusopetuslain 18 S:n 1. kohdan mukaisesti olevan joltakin osin ennestään perusopetuksen oppimäärää vastaavat

2.5 Tuettu opetus

Kaikilla oppilailla on oikeus saada tukea riittävän varhain ja joustavasti muun opetuksen yhteydessä. Tuki on kolmiportaista ja vahvistuu asteittain.

Yleisen tuen tukitoimet ovat yksittäisiä, lyhytaikaisia tukitoimia. Tehostetussa tuessa oppilas tarvitsee lisätukea säännöllisesti ja ehkä montaakin tukea samanaikaisesti. Erityiseen tukeen tarvitaan moniammatillisen oppilashuoltotyöryhmän tuki ja rehtorin päätös.

Luokanopettaja tai aineenopettaja laatii pedagogisen arvion yleisen tuen vaiheessa yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Heidän tulee pohtia, ovatko maahanmuuttajataustaisen oppilaan haasteet kielitaidon haasteita vai onko taustalla selkeästi jokin muu syy. Luokanopettaja tai aineenopettaja konsultoi tarvittaessa myös S2-opettajaa. Mikäli oppilaan haasteiden katsotaan johtuvan kielitaidon puutteesta, oppilaalla on oikeus saada suomen kielen opetusta tukiopetuksena.

Muita tukitoimia maahanmuuttajataustaisen oppilaan kohdalla voivat olla koulunkäynninohjaaja luokassa, oman äidinkielen mukaiset oppimista tukevat materiaalit ja osa-aikainen erityisopetus. Kaikille maahanmuuttajataustaisille oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma. Muuten maahanmuuttajataustaisen oppilaan kohdalla toimitaan sovitun kolmiportaisen tuenmallin mukaan.

2.6 Arviointi

Eri oppiaineiden arvioinnissa on otettava huomioon oppilaan tausta ja vähitellen suomen kielen taito. Oppilaan tulisi voida osoittaa osaamisensa suomen kielen taitojen puutteista huolimatta. Arviointi pohjautuu kielitaidon tasojen kuvausasteikkoon. Arvioinnissa pitää käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sopivia menetelmiä. Sellaisia ovat mm. oppilaan äidinkielelle käännetyt koetehtävät ja myös mahdollisuus vastata omalla äidinkielellään, kokeen kielellinen yksinkertaistaminen, sanakirjan ja lähde- ja oppimateriaalin salliminen koetilanteessa, suulliset kokeet, pidennetty koeaika, portfolio-arviointi ja muiden korvaavien suoritusten hyväksyminen. Oman äidinkielen opettajia kannattaa käyttää apuna silloin, kun tarvitaan materiaalia oppilaan omalla äidinkielellä. (Suomen sanoin — monin tavoin. Suomi toisena kielenä perusopetuksessa) Arviointi voi olla sanallista päättöarviointia lukuun ottamatta.

2.7 Koulunkäynninohjaajat

Maahanmuuttajataustainen oppilas ryhmässä voi olla peruste ryhmäkohtaiseen tai koulukohtaiseen koulunkäynninohjaajaan. Henkilökohtaisia koulunkäynninohjaajia myönnetään vain poikkeustapauksissa. Koulunkäynninohjaajia rekrytoidessa pyritään huomioimaan omakielisten ohjaajien tarve.

2.8 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen opettajien kokouskäytännöt ja vastuut

Oppilasta opettavien opettajien yhteistyö ja yhteydenpito on tärkeää. Opettajat päivittävät yhteistyössä oppimissuunnitelmat kaksi kertaa lukuvuodessa.

2.9 Yhteistyö

Pyhtään kunta toimii tiiviissä seudullisessa yhteistyössä Etelä-Kymenlaakson maahanmuuttotoimikunnan kanssa. Nivelvaiheet ovat erityisen tärkeitä, ja yhteistyötä niissä kehitetään myös toisen asteen suuntaan. Pyhtäällä ei ole omaa lukiota, vaan pääosa oppilaista menee lukioon ja ammattiopintoihin Kotkaan. Ruotsinkieliset oppilaat jatkavat yläkoulussa Kotkassa.

Toistaiseksi Pyhtäällä ei ole ollut maahanmuuttajataustaisia lapsia päivähoitossa kuin muutama vuosittain mutta määrä on kasvanut. Yhteistyö päivähoiton kanssa on säännöllistä mm. nivelvaihepalaverit päivähoiton ja esiopetuksen välillä. Tässä huomioidaan myös maahanmuuttajataustaisten oppilaiden erityistarpeet.

Yhteistyö nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa on tärkeää. Luokanopettajan, aineenopettajan koulukuraattorin, kummioppilaiden ja oppilaskunnan avulla ohjataan maahanmuuttajaoppilaita harrastusten pariin. Nuoriso- ja liikuntatoimen kv-vastaavana toimii Hanna Puhakka.

Kouluilla on Pyhtään kirjaston kanssa toimiva yhteistyö, mikä mahdollistaa erilaisten materiaalien hankinnat. Kirjasto toimii osin Huutjärven koulukirjastona, muilla kouluilla käy säännöllisesti kirjastoauto. Pyhtään kunta on kaksikielinen kunta, joten kirjastossa on jo kattava valikoima ruotsinkielistä materiaalia. Tavoitteena on lisätä venäjän- ja vironkielistä materiaalia kirjaston valikoimiin. Muunkielistä materiaalia tilataan kaukolainana muista kirjastoista.

2.10 Tulkkikysymykset

Yhdenvertaisuuslakiin ja kaikkien osapuolten oikeusturvaan vedoten tulkkipalveluja käytetään aina, kun on mahdollisuus väärinkäsityksiin. Riittää kun toinen osapuoli tuntee tarvitsevansa tulkkiä. Tarvittaessa tulkki tilataan alkutapaamiseen, vanhempainkeskusteluihin sekä vanhempainiltoihin ja tiedotustilaisuuksiin. Tulkki tilataan tulkkipalvelusta, esim. sisaruksia ei käytetä tulkkeina. Tulkin välityksellä käytyyn keskusteluun tulee varata riittävästi aikaa. Tällä hetkellä Kotkassa toimii tulkkikeskus.

2.11 Oppilashuolto

Oppilashuollon menettelytavoissa toimitaan samalla tavalla eri oppilasryhmien kohdalla. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrän kasvaessa voidaan käytänteitä tarvittaessa muuttaa, esim. lisätä moniammatillista yhteistyötä. Vaikeista olosuhteista tuleva oppilas saattaa tarvita monenlaisia oppilashuollollisia palveluja, esimerkiksi säännöllisiä keskusteluja kuraattorin kanssa.

Pyhtäällä on koulukuraattori, joka toimii linkkinä koulujen ja sosiaalitoimen välillä.

Koulukuraattorin toimipiste on Huutjärven koululla, mutta hän kiertää säännöllisesti pienillä kouluilla.

2.12 Kouluterveydenhoito

Maahanmuuttajataustaiset oppilaat saavat kaikki tavanomaiset kunnan kouluterveydenhuoltopalvelut kuten muutkin oppilaat. Yhteistyö lasta opettavien opettajien, koulukuraattorin ja terveydenhoitajan välillä on tärkeää, mikäli oppilaalla on erityistarpeita.

2.13 Kouluruokailu

Pyhtään kunnan ruokapalveluyksikkö tarjoaa erityisruokavaliota eettisin ja uskonnollisin perustein. Ruokapalvelut tutustuttavat esim. koulujen monikulttuurisuusviikolla oppilaita eri kulttuurien ruokamakuihin ja -tottumuksiin.

2.14 Koulukuljetus

Pyhtäällä toimitaan Pyhtään koulukuljetussäännön (S 23 14.4.2008) mukaisesti. Koulukuljetussääntö perustuu perusopetuslakiin. Tämän lisäksi Pyhtäällä esi- ja 1.-2.luokkien oppilaat ovat oikeutettuja maksuttomaan koulukuljetukseen jos koulumatka ylittää kolme kilometriä.

2.15 Informointi ja koulutus

Monikulttuurisuuskoordinaattori yhdessä rehtorin kanssa vastaa yleisestä informoinnista ja valtakunnallisten koulutusten informoinnista.

3 OPPILAAN JA PERHEEN VASTAANOTTO

Perheen ensimmäinen vastaanottaja on opetus- ja nuoriso-osasto. Koulutoimisto ottaa yhteyttä oppilaan lähikoulun rehtoriin/koulunjohtajaan. Rehtori/koulunjohtaja sopii perheen kanssa alkutapaamisen ja tilaa tarvittaessa tulkin.

3.1 Tapaaminen eri kieli- ja kulttuuritaustaisen oppilaan ja vanhempien kanssa

Tapaamisissa on tärkeää, että molemmat osapuolet voivat käyttää äidinkieltään, ja siksi tapaamisiin tulisi tilata tulkki. Ensimmäisessä tapaamisessa kartoitetaan oppilaan perhe-, kulttuuri- ja koulutausta. Tiedot kirjataan oppilastietolomakkeeseen. Perheelle kerrotaan kunnasta ja sen tarjoamista palveluista.

Opettaja arvioi oppilaan kielitaidon tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan kanssa sekä tarvittavat tukitoimet.

Opettaja pyrkii myös neuvomaan uutta oppilasta sopivien harrastusten pariin, jotta oppilas saisi kavereita ja tutustuisi suomalaiseen kulttuuriin.

Säännöllinen yhteydenpito Wilman- kautta on erittäin tärkeää kodin ja koulun välillä. Maahanmuuttajataustaisten lasten huoltajille on tärkeää, että heitä opastetaan riittävästi Wilman käyttöön.

4 SUVAITSEVAISUUDEN JA HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN KEHITTÄMINEN, ERI KIELTEN JA KULTTUURITUNTEMUKSEN LISÄÄMINEN JA KULTTUURIVÄHEMMISTÖJEN JA VALTAKULTTUURIN YHTEYKSIEN EDISTÄMINEN

Kunnan opetussuunnitelman mukaisesti perusopetuksessa käsitellään ja tehdään tunnetuksi ihmisoikeuksia, erityisesti lasten oikeuksia, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä koskevia asioita. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota arvo- ja asenne- ja suvaitsevaisuuskasvatukseen, ennakkoluulojen ja erilaisuuden pelon poistamiseksi.

Pyhtään kunnan perusopetuksen koulujen turvallisuussuunnitelmassa on toimintaohjeet oppilaiden suojaamiseksi syrjinnältä, kiusaamiselta ja väkivallalta.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevien oppilaiden määrän kasvaessa kunnassa tulee kulttuurista monimuotoisuutta tuoda esiin koulujen eri tapahtumissa ja juhlissa. Käytänteisiin ja työskentelyyn pyritään vaikuttamaan siten, että monikulttuurisuudesta tulee niiden luonteva osa. Luokkatasolla voidaan oppilaiden eri kulttuureja tuoda esille lipuin, julistein, projektein ja tapahtumin jos ne koetaan kaikkien osapuolten kannalta positiivisina asioina. Mm. kotikielen käytön tukemisella osoitetaan, että oppilaalla on oikeus omaan äidinkieleensä ja kulttuuriinsa.

Yhdenvertaisuutta tulee korostaa monikulttuurisessa koulussa. Monikulttuurinen koulu ei toimi suomalaisen kulttuuriperinteen kustannuksella, vaan se sisältää eri kulttuurien erityispiirteitä.

Maahanmuuttajataustaiset oppilaat pyritään tutustuttamaan suomalaiseen kulttuuriin jo heti alkutapaamisessa. Jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle valitaan omasta luokasta 2 – 3 tukihenkilöä. Oppilaita yritetään ohjata samoihin vapaa-ajanharrastuksiin luokkakavereiden kanssa. On tärkeää, että maahanmuuttajataustaiset oppilaat osallistuvat koulun järjestämille retkille, urheilukilpailuihin ym. kuten muutkin oppilaat. Yläkoululaisilla on mahdollisuus tutustua eri oppilaitoksiin työelämäntutustumispäivänä.

Monikulttuurisuuden kannalta on tärkeää kannustaa eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevia vanhempia ja huoltajia osallistumaan aktiivisesti koulun toimintaan. Säännöllinen tiedottaminen ja yhteydenpito koteihin on tärkeää.

Kunnan ja sivistystoimen hankkeissa ja projekteissa tulee ottaa huomioon maahanmuuttajanäkökulma, esim. Comenius-, Kiva Koulu-, Kerhotoiminnan kehittämishankkeissa.

5 ERI KIELI- JA KULTTUURITAUSTAISTEN OPPILAIEN MONIKULTTUURISEN IDENTITEETIN KEHITTÄMINEN

Jokaisella lapsella on oikeus omaan äidinkieleensä ja kulttuuriinsa. Oman äidinkielen käyttöön tulee siis suhtautua kannustavasti. Myös omakielisen materiaalin käyttö koulussa on mahdollista, mikäli se on tarkoituksenmukaista ja materiaalia on saatavilla. Jos oppilaan luokkaan saadaan samankielinen koulunkäyntiavustaja, voi oppilas paremmin käyttää omaa äidinkieltään koulussa.

Oppilaiden uskontoon tai kulttuuriin liittyviä juhlapäiviä voidaan huomioida ja niihin voidaan perehtyä tapauskohtaisesti luokissa. Oppilaan omaa kulttuuria voi tuoda esiin arjessa, jos oppilas niin toivoo ja siitä on hyötyä oppilaan identiteetin kehittymiselle. Oppilaan aikaisemmat opinnot sekä kokemukset tulee huomioida luokassa ja opetuksessa. Vapaapäivät otetaan huomioon ja uskontoihin liittyviä käytännön toimia voidaan pyydettäessä järjestää.

Erityisesti taito- ja taideaineissa on helppo ottaa kulttuurinen moninaisuus huomioon. Opetussuunnitelman mukaisesti tutustutaan eri maanosiin, valtioihin ja kulttuureihin. Monikulttuurisessa opetusryhmässä on luonnollista ottaa useampia näkökulmia opetukseen esim. historiassa.

6 ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPPIMISMAHDOLLISUUKSIEN EDISTÄMINEN

Lähtökohtana on tärkeää saada tietää oppilaan koulutausta ja arvioida oppilaan tiedot ja taidot, jotta opetusta voidaan antaa oikealla tasolla. Tiedonkulku päiväkodista, esikoulusta tai toisesta koulusta on myös tärkeää. Tarvittaessa kolmiportaisen tuen suunnitelmat, jonne kirjataan kaikki tukitoimet, pidetään ajan tasalla.

Maahanmuuttajataustaisen oppilaan luokkakoko pyritään pitämään pienenä. Tuettua opetusta annetaan useimmiten tukiopetuksena. Yhteistyö oppilasta opettavien opettajien välillä on tärkeää.

Oppimista tukevaa materiaalia kuten sanakirjoja ja selkokirjoja on hankittu koulujen käyttöön.

Oppilaan arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja suomen/ruotsin kielen taito. Haasteena on erottaa kieliongelmat mahdollisista oppimisvaikeuksista. Arviointimenetelmien on oltava monipuolisia, jotta oppilas voi osoittaa osaamisensa suomen kielen taitojen puutteista huolimatta.

Opetuksessa voidaan tehdä erityisjärjestelyitä oppimismahdollisuuksien edistämiseksi. Kokeissa voidaan antaa lisäaikaa tai niitä voidaan helpottaa kielen kannalta. Sanakirjan käyttö on sallittua.

Läksyavun järjestäminen koulussa koulupäivän jälkeen voisi helpottaa maahanmuuttajataustaisen oppilaan läksyjen tekoa.

Yhteistyö vanhempien kanssa on oltava säännöllistä. Tapaamiset ovat tärkeitä vähintään kerran lukukaudessa. Jos mahdollista, koulusta koteihin lähteviä tiedotteita olisi hyvä käännättää tai yksinkertaistaa.

OHR-käytännöt sekä opettajan yhteistyö tarvittaessa mm. erityisopettajan, koulukuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa voivat edistää oppimismahdollisuuksia.

Oppilaanohjaajan tehtävänä on myös eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden perehdyttäminen jatko-opintovaihtoehtoihin. Pyritään ehkäisemään peruskoulun jälkeistä syrjäytymistä löytämällä jokaiselle sopiva jatko-opiskelupaikka. Peruskoulun jälkeisen opiskelun jatkumista pyritään seuraamaan tarvittaessa estämään ja ennaltaehkäisemään opinnoista putoamista.

7 MONIKULTTUURISEN KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Hyvä tiedottaminen on tärkeää. Tiedottamisen tulisi mieluiten tapahtua kirjallisesti ja jos mahdollista vastaanottajan omalla äidinkielellä. Tiedotteiden kieltä voi ainakin selkeyttää.

Yhteistyö alkaa kuulemisesta, siksi säännölliset tapaamiset ovat tärkeitä. Palaverissa olisi hyvä olla useampi henkilö paikalla väärinkäsitysten välttämiseksi, ja niistä tulisi aina laatia muistio tai referaatti. Käytetään tarvittaessa tulkkipalveluja. Molempia vanhempia tulisi rohkaista osallistumaan palaveriin.

Mahdollisissa ristiriitatilanteissa toimitaan kuten muiden oppilaiden kohdalla. Kunnioituksen ilmapiirin ylläpito on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa koulun ja kodin arvo- ja kokemusmaailmat ja kulttuurit ovat kaukana toisistaan.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevia vanhempia rohkaistaan osallistumaan vanhempainyhdistyksen toimintaan.

Monikulttuurinen työyhteisö sallii erilaisuuden ja kaikki ihmiset tulee hyväksyä työyhteisöön tasavertaisina. Kaikilla tulee olla mahdollisuus osallistumiseen ja yhteistyöhön.

Tulevaisuudessa on luonnollista hyödyntää eri kieli- ja kulttuuritaustaisten työntekijöiden tietoja ja taitoja valtakieliryhmille vieraasta kulttuurista ja hyödyntää heidän kielitaitoaan.

8 MONIKULTTUURISUUSUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Monikulttuurisuustaitojen kehittämissuunnitelma päivitetään neljän vuoden välein ja suunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta.

9 LÄHDELUETTELO

Kotkan ja Pyhtään kotouttamissuunnitelma, Kotkan kaupunki, sosiaali- ja terveystieteiden viraston julkaisu 2/2000. Pyhtään kunnanvaltuuston hyväksymä 27.3.200 § 16.

Etelä-Kymenlaakson kotouttamisohjelma 2013- 2018

Ikonen, Kristiina (toim.), 2005. Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa opetussuunnitelmatyöstä käytäntöön.

Sarsama, Arja ja Leena Nissilä (toim.) , Perusopetukseen valmistava opetus. Tilannekatsaus syyslukukaudelta 2006. Opetushallituksen moniste 8 / 2008.

Päivi Jokinen, Leena Nissilä ja Pirjo Immonen-Oikkonen (Toim.). Opetushallitus 2008. Kommentoitu luettelo maahanmuuttajataustaisten opetuksen ja koulutuksen materiaaleista

